

СЕСТРАТА НА НИЧЕ

МИРА ОТАШЕВИЌ

Изданието е објавено со поддршка од:

Република Северна Македонија
Министерство за култура

БИБЛИОТЕКА – АКВАМАРИН

Главен уредник
Филип Димевски

Јазична редакција
Андреј Јованчевски

Лектура
Ирена Ралева

Поговор
Томислав Османли

Наслов на оригиналот:
Мира Оташевиќ
Ничеова сестра

© Copyright by Dušan Otašević, 2020

Компјутерска обработка
Бегемот

Ликовно уредување
Наталија Лукомска

© Сите права на изданието ги има БЕГЕМОТ ДООЕЛ – Скопје. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

СЕСТРАТА НА НИЧЕ

МИРА ОТАШЕВИЌ

(РОМАН)

превод од српски јазик
Алида Муча

Скопје, 2020

СОДРЖИНА

ЕЛИЗАБЕТ ФЕРСТЕР НИЧЕ: ОД ЖИВОТОТ НА НИЧЕ	9
СНЕГ	11
УБАВО ДЕВОЈЧЕ	12
„ЖАПЧИЊА“	13
ПОТСТРИЖУВАЊЕ	14
ОБЕЛЕЖАН	16
РОЗИНА ГРМУШКА	17
ШТИРКАНА КРПА ЗА ЛИЦЕ	18
НЕМА ВЕЌЕ НИКОГО	19
ЦИГАРИ, НА АЛМА	21
ЛУДИОТ ЈОЗЕФ	22
МИКРОСКОП	24
ЗОШТО УМНИТЕ МОМЧИЊА...	26
АМОР ФАТИ	27
ЗАМИНАЛ	29
ПОЛЈАЦИ, МОЖЕБИ...	30
СПОМЕНАР	32
СТАП	34
HIS MASTER'S VOICE	36
КАКО СТАНАВ ФИЛОЗОФСКИ ПИСАТЕЛ	37
Ф. В. НИЧЕ: ПЕТ ПРЕДГОВОРИ ЗА ПЕТ НЕНАПИШАНИ КНИГИ	40
Ф. В. НИЧЕ: ПЕТ ПРЕДГОВОРИ ЗА ПЕТ НЕНАПИШАНИ КНИГИ	48
Ф. В. НИЧЕ: ПЕТ ПРЕДГОВОРИ ЗА ПЕТ НЕНАПИШАНИ КНИГИ	53
Ф. В. НИЧЕ: ПЕТ ПРЕДГОВОРИ ЗА ПЕТ НЕНАПИШАНИ КНИГИ	62
Ф. В. НИЧЕ: ПЕТ ПРЕДГОВОРИ ЗА ПЕТ НЕНАПИШАНИ КНИГИ	67
ВЕРИДБА	70
МАМАШЕН	72
МУШУ	73
ПАРАГВАЈ	75
ПАРАГВАЈ, КРАЈ	77
ДОБРОВОЛЕЦ	79
БОЛНИЦА	80
ЧУЧУЛИГИ	84
ТЕАТАРОТ НА ЛУДИТЕ	86
ПИСМОТО НА МАРТИН	88
ДОМА!	91
ПРАШИНА	93
ЗАГАТКА (?)	94

БАРАМ	95
БЕЛЕЖНИКОТ	96
ЦИРКУСКИОТ ПАПАГАЛ	98
НАМЕТЛИВА (?)	101
ОДГОВОР	103
ВОЛЈА ЗА МОЌ	104
ЗОРАТА НА ИДОЛИТЕ	105
ПОШТЕНСКА МАРКА	106
СТАП, 2	107
СИМОНА НИЧЕ: ВО ПОТРАГА ПО ИЗГУБЕНИОТ СТАП	109
ОД СЕМЕЈНИОТ АЛБУМ	113
ХРОНОЛОГИЈА НА БЕСЧЕСТИЕТО, ЗБИРНА	123
КОПИЛЕ	126
ЗНАЧИ, СТАП	127
ОБРАЗЕЦОТ НА ПОТЕРАТА	129
LISTEN, HANS!	131
КОГА ЌЕ ГИ ЧУЈАМ „ВАЛКИРИТЕ“?...	133
АКСЕЛ	135
КОЊАК	137
АНГЕЛОТ НА ИСТОРИЈАТА	139
ФРИДРИХ ВИЛХЕЛМ НИЧЕ: ОД ОНАА СТРАНА НА ДОБРОТО И ЗЛОТО	141
POUR MES SŒURS	145
POUR MOI – MÊME	146
СИМОНА НИЧЕ: ГОРГОНА	147
ЦРВЕНО	149
РЕФЛЕКТИРАН ПОРТРЕТ НА ФРИДРИХ В. НИЧЕ	151

NIETZSCHE'S SISTER AND LAST WORKS – The femme fatale both in Nietzsche's life and for his posthumous reputation was his sister Elizabeth: she married an anti-Semitic agitator, Bernhard Förster, of whose activities Nietzsche unequivocally disapproved, and moved to Paraguay with her husband to found a colony Nueva Germania. After her husband's suicide in the midst of a major financial scandal, she tried to make a national hero of him (...) Having failed in her attempts, she secured the rights of her brother's literary remains and edited them without scruple or understanding (...) While she gained wide audience for her misinterpretations, she withheld her brother's self-interpretation, *Ecce Homo*, until 1908. Meanwhile she collected some of his notes under the title *The Will to Power (Der Wille zur Macht)*, and presented this work, first as part of her three-volume biography (Leipzig, 1895–1904) and then in a one-volume edition (1901) and finally in a completely two-volume edition (1906)... Although The Nazis followed her lead and published some misleading anthologies of Nietzsche's thought, they could draw a little comfort from his unexpurgated works...

*Encyclopaedia Britannica, vol. XVI ed. 1969*¹

¹ СЕСТРАТА НА НИЧЕ И ПОСЛЕДНИТЕ ДЕЛА – Фаталната жена за животот на Ниче како и за неговиот постхумен углед била неговата сестра Елизабет: се омажила за антисемит-

скиот агитатор Бернхард Ферстер, чиешто активности Ниче категорично ги осудувал, и со него се преселила во Парагвај за да основаат колонија наречена Нова Германија. По самоубиството на нејзиниот сопруг среде голем финансиски скандал, таа се обидела од него да создаде национален херој (...) Не успевајќи во намерите, ги обезбедила издавачките права над литературната оставнина на својот брат и ја редактирала неточно и без разбирање (...) Додека се здобивала со широка публика за своите погрешни толкувања, автотолкувањето на делата на Ниче, Ессе Номо, го чувала необјавено сè до 1908. Во меѓувреме, собрала дел од неговите белешки и ги објавила под насловот „Волја за моќ“ (Der Wille zur Macht); првично го претставила делото како дел од тритомна биографија (Лајпциг, 1895–1904), потоа во еднотомно издание (1901) и, најпосле, како комплетно двотомно издание (1906)... Иако нацистите го следеле нејзиниот пример објавувајќи неколку искривоколчени антологии на мислата на Ниче, сепак не нашле некаква особена сообразност во нецензурираните дела на Ниче.

Енциклопедија Британика, том 16, изд. 1969 г.

ЕЛИЗАБЕТ ФЕРСТЕР НИЧЕ:
ОД ЖИВОТОТ НА НИЧЕ

СНЕГ

– СНЕГОТ ГО ПОНИШТУВА НАДВОРЕШНИОТ СВЕТ – говореше
Фриц, а јас сакав да го слушам. Го сакав, впрочем.

УБАВО ДЕВОЈЧЕ

Уживав да одам на штули во онаа мера во којашто Фриц зазираше од нив. Во сенчестиот парк Шварц, Софија и мајка ги искривуваа вратовите за да ме следат, Фриц беше зафатен со проучувањето на цветовите на гладиолите, непрекинато сиркајќи; сите ми се восхитуваа: госпоѓата на пасторот Брандес, продавачите на лижавчиња, војниците, децата... Грофициата Ана Кип ќе ја запреше кочијата и, кревајќи ја раката високо, избежуваше:

– Колку убаво девојче... убаво и смело.

Ме опиваа сите тие погледи, но повеќе од сè, мојот сопствен, одозгора надолу, како во сон во кој сите се дребни, освен мојата сенка – во сонот што често ме посетуваше.

По враќањето од Шварц, Софија, вртејќи со главата и мрморејќи за кршењето на вратот, непослушноста и слично, ги оставаше штулите во стаклената градина. Магијата ќе исчезнеше, а јас, многу растажена од суровоста на светот, трчав во преграката на Фриц.

„ЖАПЧИЊА“

Во ТРЕПЕТЛИВАТА ЈУЛСКА ВЕЧЕР си играме „жапчиња“, со долгиот црвен конец што Софија го крие под перницата.

– Цррр-вено-то штити од ууууу-ро-ци! – вели, обидувајќи се да ни ја грабне својата реликвија.

Алма се кикоти, зафрлувајќи ја главата.

Повешта од Фриц, победувам при секое расплетување.

Зачас се откажува, мрморејќи нешто за правата линија, за лекомисленоста, за најкусиот пат и за дворските шутови.

ПОТСТРИЖУВАЊЕ

Фриц седи неприродно вкочанет на тркалезниот кујнски стол. Се плаши. Околу вратот, крпа. Русата кадрава коса му полегнала по рамената. Мокра. Софија носи ножици, пресекува нитка конец проверувајќи им ја остријата и, о-о-оп, првата кадрица паѓа на подот. Ја крева, речиси набожно, ја положува во шарената вреќичка од кинеска свила и го прикачува ливчето испишано со ситни, исправени букви: Фридрих Вилхелм, 10 август 1851, Рекен.

– Та-ка! – вели задоволно.

Фриц мижи и неволно го истегнува вратот. Свиленкавите кадрици летаат при секој чекор на Софија. Како да бегаат.

Тогаш во кујната се поткрадува Лудиот Јозеф. Застанува покрај вратата како вкопан, вчудовиден од глетката.

– Што правите, господарке?! – пелтечи полугласно.

– А ти што пра-виш оооо-вде? – му се вдава Софија и штрака со ножиците кон него. Овој се стресува и отстапува, Софија се закикотува, Фриц ја искористува можноста и ја здувнува од столицата. – Што е, неранимајко?! Зарем ти здодеа до-те-rrrrrrу-вањето! Добро, де! – вели Софија попустливо.

– Сега Лиза!

Лудиот Јозеф пребледува. Клекнува на колена и ги соединува рацете во молитва.

– Немојте, Господарке, живи Бога! Госпоѓица Елизабет има коси на анунска самовила!

Со отсечно движење, Софија го набркува мрморејќи.

– Ан-нунска самовила! Што уште нема да чуеш! Оваа коса е вол-на на стара овв-ца. Не може да се исчешла!

Плачам и се оттргнувам.

Во текот на ноќта, се искрадувам до комодата во трпезаријата. Нечујно отворајќи ја фиоката, ги заменувам белешките во свилените вреќички. Поминувајќи напрсти покрај собата на Софија, покажувам шипинка кон нејзината врата. Таа блажено грчи откако ги преброила сите овци од околината на Рекен.